

- 865 Sestrojte trojúhelník ABC, jsou-li dány délky strany $c = 6$ cm, výšky na stranu AB, tj. $v_c = 4,5$ cm, a poloměr $r = 4$ cm opsané kružnice. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má 2 řešení]

- 866 Sestrojte trojúhelník MNP, je-li poloměr kružnice opsané $r = 4,5$ cm, délka strany $d(MN) = 7$ cm a strana NP je od středu opsané kružnice vzdálena 1,5 cm. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má v celé rovině 2 řešení]

- 867 Sestrojte trojúhelník ABC, jsou-li dány délky strany $c = 7$ cm, výšky $v_b = 6,5$ cm a výšky $v_c = 5$ cm. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má 2 řešení (ostroúhlý a tupouhlý trojúhelník)]

- 868 Sestrojte trojúhelník MNP, jsou-li dány délky strany $m = 58$ mm, výšky $v_m = 42$ mm a výšky $v_n = 50$ mm. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má 2 řešení (ostroúhlý a tupouhlý trojúhelník)]

- 869 Sestrojte trojúhelník ABC, je-li $d(AC) = b = 5$ cm a průsečík V výšek je od vrcholu A vzdálen 6 cm a od vrcholu C 1,5 cm. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má dvě řešení - dva tupouhlé trojúhelníky souměrně sdružené podle přímky AC]

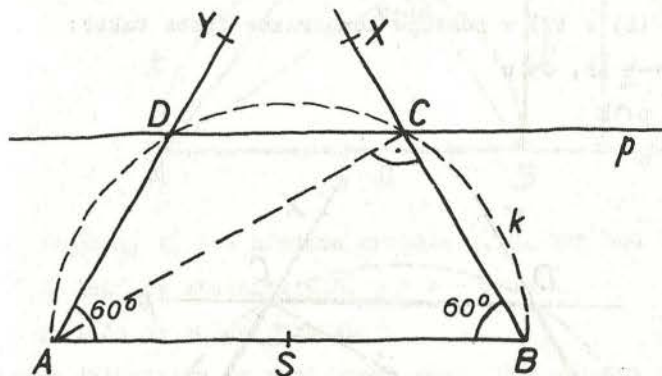
PŘÍKLAD 76

Sestrojte rovnoramenný lichoběžník ABCD se základnou AB délky $a = 10$ cm a úhlem DAB velikosti 60° , jestliže úhlopříčka AC svírá s ramenem BC pravý úhel. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, lichoběžník sestrojte a určete počet řešení úlohy.

Řešení

Rozbor

Předpokládáme, že načrtnutý lichoběžník je řešením úlohy.

Protože lichoběžník ABCD je rovnoramenný, jsou úhly ABC a DAB shodné.

Neznáme body C a D. Pro neznámý bod C platí:

1. leží na Thaletově kružnici k s průměrem AB,
2. leží na ramenu BX úhlu ABX velikosti 60° .

Pro neznámý bod D platí:

1. leží na kružnici k (protože i úhel ADB je pravý),
2. leží na ramenu AY úhlu BAY velikosti 60° ,

(popř. 2'. leží na přímce $P \parallel AB$ a procházející bodem C).

Postup konstrukce

- (1) AB ; $d(AB) = 10$ cm
- (2) S ; $AS \cong SB$, $S \in AB$
- (3) k ; $k(S; r = 5$ cm)
- (4) $\sphericalangle ABX$; $v(\sphericalangle ABX) = 60^\circ$
- (5) C ; $C \in \rightarrow BX \cap k$
- (6) $\sphericalangle BAY$; $v(\sphericalangle BAY) = 60^\circ$
- (7) D ; $D \in \rightarrow AY \cap k$
- (8) lichoběžník $ABCD$

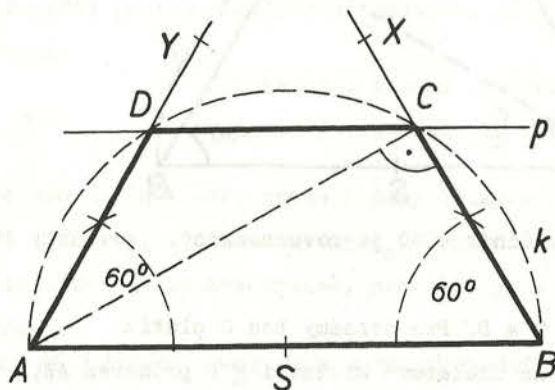
Poznámka: Kdybychom použili podmínku 2' pro bod D , nahradili

bychom kroky (6) a (7) v postupu konstrukce třeba takto:

(6') p ; $p \parallel \leftrightarrow AB$, $C \in p$

(7') D ; $D \in p \cap k$

Konstrukce

Úloha má jediné řešení ve zvolené polorovině.

PŘÍKLAD 77

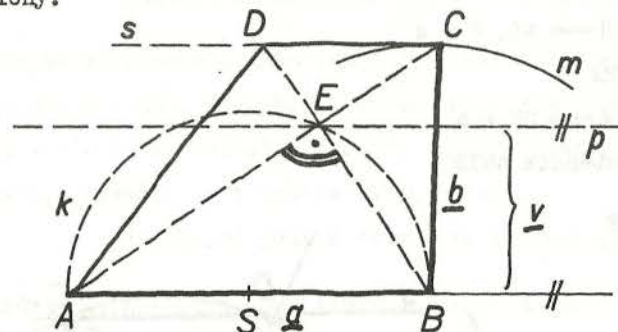
Sestrojte lichoběžník $ABCD$ ($AB \parallel CD$), jehož úhlopříčky svírají pravý úhel. Základna AB má délku $a = 8$ cm, strana BC

má délku $b = 5$ cm a průsečík úhlopříček E je od strany AB vzdálen $v = 3$ cm. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

Řešení

Rozbor

Předpokládejme, že lichoběžník $ABCD$ znázorněný na obrázku je řešením úlohy.

Známe vrcholy A , B a hledáme vrcholy C , D . Pro bod C platí:

1. leží na kružnici $m(B; r = b = 5$ cm)
2. leží na polopřímce AE

Protože úhlopříčky svírají pravý úhel, pro pomocný neznámý bod E platí:

1. leží na Thaletově kružnici s průměrem AB ,
2. leží na přímce $p \parallel \leftrightarrow AB$ ve vzdálenosti $v = 3$ cm (obojí ve zvolené polorovině s hranicí AB).

Pro vrchol D platí:

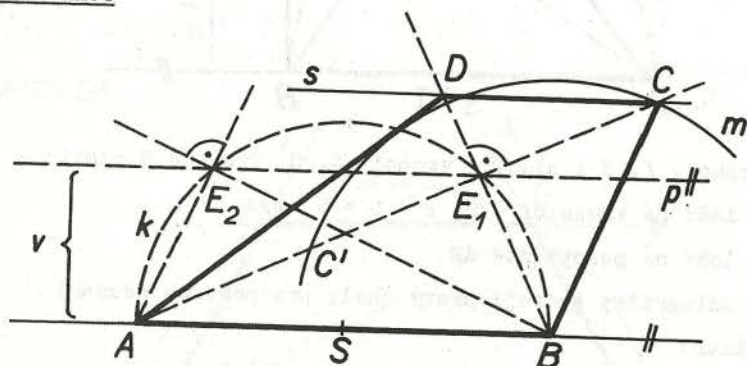
1. leží na polopřímce BE
2. leží na přímce $s \parallel \leftrightarrow AB$ a procházející bodem C

Postup konstrukce

- (1) AB ; $d(AB) = 8$ cm

- (2) S ; $AS \cong SB$, $S \in AB$
- (3) p ; $p \parallel \leftrightarrow AB$, $v(p, \leftrightarrow AB) = 3 \text{ cm}$ (ve zvolené polorovině)
- (4) k ; $k(S$; $r = \frac{1}{2}d(AB) = 4 \text{ cm}$)
- (5) E ; $E \in p \cap k$
- (6) m ; $m(B$; $r = 5 \text{ cm}$)
- (7) $\mapsto AE$
- (8) C ; $C \in \mapsto AE \cap m$
- (9) s ; $s \parallel \leftrightarrow AB$, $C \in s$
- (10) $\mapsto BE$
- (11) D ; $D \in \mapsto BE \cap s$
- (12) lichoběžník ABCD

Konstrukce

Úloha má jediné řešení, které získáme pomocí bodu E_1 . Bod E_2 splňuje sice obě požadované vlastnosti (je vzdálen 3 cm od základny AB a je vrcholem pravého úhlu $\angle AE_2B$), avšak přímka AE_2 neprotne kružnici m . Rovněž druhý průsečík C' přímky AE_1 s kružnicí m nevede k řešení úlohy, neboť by pak průsečík E_1 úhlopříček lichoběžníku ležel vně tohoto konvexního útvaru.

Úlohy

070 Sestrojte lichoběžník ABCD ($AB \parallel CD$), který má stranu AB délky $a = 10 \text{ cm}$, úhlopříčku BD délky $f = 8,5 \text{ cm}$ a rameno BC délky $b = 7 \text{ cm}$. Úhlopříčka BD je kolmá k ramenu AD. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má dvě řešení ve zvolené polorovině]

071 Sestrojte lichoběžník ABCD ($AB \parallel CD$), je-li $d(AB) = a = 6,8 \text{ cm}$, $\angle = 60^\circ$, úhlopříčka BD má délku $f = 7 \text{ cm}$ a $d(CD) = c = 3 \text{ cm}$. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má jediné řešení ve zvolené polorovině]

072 Sestrojte lichoběžník ABCD ($AB \parallel CD$), je-li $d(AB) = 8 \text{ cm}$, $d(CD) = 3 \text{ cm}$, výška $v = 3,5 \text{ cm}$ a úhlopříčka AC svírá se stranou AB úhel velikosti 30° . Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má ve zvolené polorovině jediné řešení]

073 Sestrojte lichoběžník se základnami AB a CD, znáte-li délku strany $d(AB) = 8,5 \text{ cm}$, strany $d(CD) = 3,5 \text{ cm}$, výšky $v = 3,5 \text{ cm}$, úhlu $v(\angle ABC) = 60^\circ$. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má ve zvolené polorovině jediné řešení]

074 Sestrojte pravoúhlý lichoběžník ABCD ($AB \parallel CD$) s pravým úhlem při vrcholu A, pro jehož strany platí $d(AB) = 6 \text{ cm}$, $d(BC) = 5 \text{ cm}$ a $d(AD) = 4,5 \text{ cm}$. a) Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

b) Pro jakou délku strany BC bude mít úloha jediné řešení a jaký to bude čtyřúhelník?

[Úloha má ve zvolené polorovině dvě řešení. Pro $d(BC) = 4,5$ cm dostaneme jediné řešení - obdélník.]

875 V lichoběžníku ABCD ($AB \parallel CD$) platí: $d(AB) = 8$ cm, $d(AD) = 4$ cm, $\angle DAB = 60^\circ$. Sestrojte tento lichoběžník, je-li dále dáno a) $d(BC) = 3$ cm; b) $d(BC) = 3,7$ cm. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

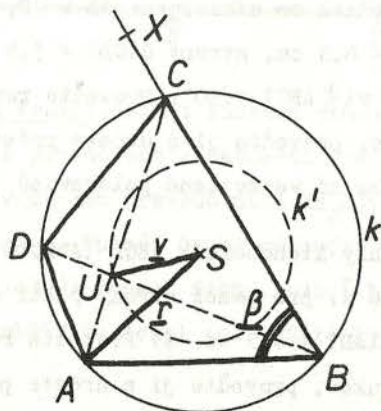
[Úloha má ve zvolené polorovině a) 0; b) 2 řešení]

PŘÍKLAD 78

Sestrojte obecný čtyřúhelník ABCD vepsaný do kružnice $k(S; r = 4$ cm) o straně délky $d(AB) = 6$ cm a s úhlem velikosti $\beta = 60^\circ$. Průsečík úhlopříček U má od středu kružnice k vzdálenost $v = 2,5$ cm. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

Řešení

Rozbor

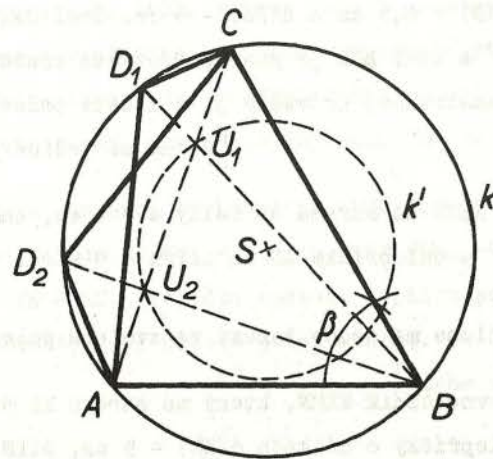

Předpokládejme, že čtyřúhelník znázorněný na obrázku je řešením úlohy. Jeho vrcholy leží tedy na kružnici $k(S; r = 4$ cm). Strana AB má délku 6 cm a úhel ABC velikosti $\beta = 60^\circ$. Známe tedy vrcholy A, B a jako další získáme bod C na polopřímce BX, která je druhým ramenem úhlu velikosti β . Bod U jako průsečík úhlopříček AC a BD má od bodu S vzdálenost $v = 2,5$ cm, a leží tedy na kružnici $k'(S; v = 2,5$ cm) a uvnitř úsečky AC.

Postup konstrukce

- (1) AB; $d(AB) = 6$ cm
- (2) $k; k(S; 4$ cm) ve zvolené polorovině ($AS \approx BS$)
- (3) $\angle ABX$; $\angle ABX = \beta = 60^\circ$
- (4) C; $C \in k \cap \rightarrow BX$
- (5) $k'; k'(S; 2,5$ cm)
- (6) U; $U \in \rightarrow AC \cap k'$
- (7) D; $D \in \rightarrow BU \cap k$
- (8) čtyřúhelník ABCD

Konstrukce

Protože $d(AB) < 2r$, je po konstrukci úsečky AB střed S kružnice k ve zvolené polorovině sestrojitelný jednoznačně. Po konstrukci úhlu β velikosti 60° v této polorovině dostaneme jediný bod C na kružnici k . V našem případě však existují dva různé průsečíky úsečky AC s kružnicí k' uvnitř úhlu ABC , tj. body U_1, U_2 . Tyto body vedou k dvěma různým řešením úlohy, tj. ke čtyřúhelníkům $ABCD_1$ a $ABCD_2$. Úloha má tedy v polorovině ABS dvě řešení.

Ú l o h y

876 Sestrojte obecný čtyřúhelník $ABCD$, jehož úhlopříčky se protínají a jsou na sebe kolmé. Platí $d(AC) = 9$ cm, $d(BD) = 6$ cm, $d(AD) = 4$ cm a $d(CD) = 6,5$ cm. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má jediné řešení]

877 Sestrojte čtyřúhelník $ABCD$, jehož strany mají délky $d(AB) = 10$ cm, $d(CD) = 6,5$ cm a $d(DA) = 6$ cm. Úhel DAB má velikost $\angle = 60^\circ$ a úhel BCD je pravý. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má jediné řešení]

878 Rovnoběžník $ABCD$ má stranu AB délky $a = 6$ cm, úhel $\angle$ má velikost 75° a úhlopříčka AC má délku $e = 9$ cm. Sestrojte ho.

[úloha má jedno řešení ve zvolené polorovině]

879 Sestrojte rovnoběžník $KLMN$, který má stranu KL délky $5,5$ cm a úhlopříčky o délkách $d(KM) = 9$ cm, $d(LN) = 6$ cm.

[úloha má jediné řešení ve zvolené polorovině]

880 V rovnoběžníku $ABCD$ je velikost úhlu ASB rovna 120° , kde bod S je průsečík úhlopříček. Strana AB má délku $a = 5,5$ cm a úhlopříčka AC délku $e = 8$ cm. Sestrojte ho.

[úloha má jediné řešení ve zvolené polorovině]

881 Sestrojte kosočtverec $MNOP$, který má stranu MN délky $5,8$ cm a úhlopříčku NP délky 7 cm.

[úloha má jediné řešení ve zvolené polorovině]

882 Rovnoběžník $ABCD$ má stranu AD délky 5 cm a úhel ABC velikosti 110° . Sestrojte ho, platí-li pro délku úhlopříčky AC a) $e = 8,5$ cm; b) $e = 5$ cm; c) $e = 4,2$ cm.

[úloha má a) jediné řešení ve zvolené polorovině; b) a c) řešení neexistuje]

883 a) Sestrojte rovnoběžník $ABCD$, je-li $d(AB) = 8,8$ cm, $d(BC) = 5,3$ cm a výška na stranu AB má délku $v_a = 4,5$ cm. b) Potom vrcholem C veďte přímku p , která protíná stranu AB v bodě T tak, že trojúhelník TBC tvoří čtvrtinu obsahu rovnoběžníku $ABCD$. Polohu bodu T na straně AB určete výpočtem a vypočtete též obsah trojúhelníku TBC .

[a) existují dva rovnoběžníky; b) bod T je středem strany AB ; obsah trojúhelníku TBC je $9,9$ cm²]

884 Sestrojte konvexní čtyřúhelník $KLMN$, pro který platí: $d(KL) = 7,5$ cm, $d(KM) = 5,5$ cm, $v(\angle KLM) = 45^\circ$, $v(\angle NKL) = 75^\circ$, $KN \cong MN$. Proveďte rozbor, запиšte postup konstrukce, proveďte ji a určete počet řešení.

[úloha má dvě řešení]